

ZPŮSOBY TOLERANCE SYMPTOMŮ DLE DOPORUČENÍ ŠPZ ÚSTNÍ ZKOUŠKA PROFILOVÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

U ústní zkoušky se tolerované symptomy zohledňují dle doporučení k uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky již v průběhu samotné zkoušky. Při hodnocení ústní zkoušky se bodová srážka neprovádí.

Obdobným způsobem se postupuje při hodnocení ústního projevu u praktické profilové zkoušky.

S přihlédnutím k dosavadnímu způsobu hodnocení ústního projevu žáka doporučujeme tolerovat následující symptomy (nedostatky a specifické chyby):

foneticko-fonologická rovina

- obtíže při vyslovování víceslabičných či složených slov v důsledku motorické neobratnosti mluvidel (artikulační neobratnosti)
- obtíže při vyslovování víceslabičných či složených slov a delších mluvních celků v důsledku motorické neobratnosti mluvidel
- obtíže při vyslovování víceslabičných slov, v důsledku motorické neobratnosti mluvidel, obtíže v oblasti vnímání a reprodukce přízvuku, intonace a rytmu řeči, pomalý způsob čtení, narušení vázání slov a plynulosti řečové produkce
- pomalý způsob čtení, případně nesprávná technika čtení vlastní přípravy na ústní zkoušku nebo výchozího textu a dílčích úkolů (např. tzv. dvojí čtení)
- pomalý způsob čtení – potřeba více času na pochopení zadání
- narušení vázání slov a plynulosti řečové produkce (pauzy způsobené např. plánováním gramatiky a lexika, hledáním vhodnějších formulací nebo pokusy o propojení myšlenek) apod.
- specifická asimilace hlásek: záměna zvukově podobných hlásek při vyslovování – zejména záměna ostrých a tupých sykavek (např. s x š) nebo měkkých a tvrdých slabik (např. ti x di, ni x ny), krátkých a dlouhých vokálů (á x a) nebo záměna hlásek zvukově podobných, avšak vizuálně odlišných (p x b; š x sch, i x ú) (apod.) obtíže s vybavováním si výslovnosti určité hlásky nebo skupiny hlásek (např. v AJ skupina hlásek „th“, v NJ „sch“, „ei“, „ie“)
- záměna pořadí hlásek a slabik ve slově, jejich inverze
- abnormální intonace
- porucha plynulosti – tiché pauzy se zvýšeným napětím artikulačních orgánů, protahování začátků slov (prolongace), opakování hlásek/slabik na začátku slov (repetice), přerušování slov
- echolálie (bezprostřední nebo opožděná)
- rychlé tempo verbálního projevu, řeč je pak méně srozumitelná. Záměna hlásek, špatná artikulace, obtíže při vyslovování víceslabičných či složených slov. Pomalý způsob čtení, případně nesprávná technika čtení vlastní přípravy, narušené vázání slov a plynulosti řečové produkce

lexikální rovina

- menší slovní zásoba, opakování slov (obtížné hledání synonym)
- rigidní slovní zásoba
- projevy častého opakování stejných slov
- nepřesnosti v užívání pojmů, dysgramatické koncovky, nedostatky ve slovosledu v ČJ
- potíže při vyslovování víceslabičných slov, ztížená artikulace při výslovnosti složených slov; může se projevit pomalé tempo čtení zadání
- opakování slov, nedostatek ve slovosledu ve verbálním projevu, obtíže s větně členským rozbořem souvětí
- možnost projevu narušené plynulosti řečové produkce (pauzy způsobené např. plánováním gramatiky, hledáním vhodnějších formulací nebo pokusy o propojení myšlenek)

sémantická rovina

- nepřesnosti v užívání slov z hlediska jejich významu
- obtíže s porozuměním abstraktním pojmům, ironii, nadsázce
- neadekvátní situační sémantika (volba slov je neadekvátní pro použití v určité komunikační situaci, nevhodná, případně i vulgární slova apod.)

morfologická rovina

- obtíže se členy v CJ
- problémy s použitím základních časů v cizích jazycích (CJ)
- dysgramatické koncovky
- potíže s větně členským rozbořem a rozbořem souvětí

syntaktická rovina

- nedostatky ve slovosledu v českém jazyce (ČJ)
- problémy s větně členským rozbořem a rozbořem souvětí
- problémy s aplikací pravidel slovosledu pro ten který CJ (žák aplikuje analogii slovosledu z ČJ na CJ)
- postrádání smyslu vět, obtíže s větně členným rozbořem a rozbořem souvětí. Pomalé tempo řeči, pomalejší výbavnost slov.

pragmatická rovina

- tenze
- obtíže v reciprocitě v komunikaci, problémy se smysluplnou konverzací
- možná neadekvátní odpověď
- řeč ne vždy respektuje sociální kontext dané situace: ulpívání na tématech bez ohledu na reakci a zájem posluchače, odklápění se od tématu, volba příliš formálního jazyka
- neobvyklý nebo v dané komunikační situaci neadekvátní způsob formulování vlastních myšlenek
- obtíže s popisováním vlastních emocí a prožitků
- projevy neklidu
- snížená frustrační tolerance
- nervozita, tenze, pláč, neschopnost hovořit
- strach hovořit s neznámými osobami a před nimi

sociální interakce

- zhoršená kontrola projevů emocionality
- snížená adaptabilita, obtíže se snášením změn v navyklém řádu a rutině
- nenavázání či neudržení očního kontaktu
- obtíže se zachycením neverbálních signálů ze strany komunikačního partnera a jejich interpretací
- hypersenzitivita či nepřiměřený strach až úzkost z různých podnětů (nečekaný zvuk, cizí osoby, kontakt s určitými předměty, přelidněná hlučná místa)
- stereotypní pohyby, rituály (např. verbální)
- obtíže při sociální komunikaci a odlišné vnímání sociálních pravidel:
 - tendence k poznámkám, které se situací nesouvisí
 - aplikace naučených sociálních pravidel bez ohledu na aktuální sociální situaci
 - vyžadování ujišťování o správnosti provedení určitého úkonu

ústní projev je dále ovlivněn

- projevy neklidu
- snížená frustrační tolerance
- nervozita, tenze, pláč, neschopnost hovořit
- koverbální projevy
- potíže s komunikací, převážně při větší nervozitě, může se až sebepoškozovat (škrábání rukou až do krve); těžko snáší vyvíjení tlaku
- ve stresu se může projevit narušená koncentrace pozornosti

Zpracovala: Mgr. Kateřina Teuerová (školní speciální pedagog)

V Ostravě-Porubě dne 18. března 2024

Mgr. Ivana Jírů, v. r.
ředitelka školy